

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jærnet

Citation: Kidde, Harald: "Jærnet", i Kidde, Harald: *Jærnet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 398. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608064040176/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Jærnet

Ukraine, sandsynligvis i håb om at fremtvinge et afgørende slag. Efter en træfning den 17. juni, i hvilken den svenske konge blev såret i foden, kom det den 28. juni til *slaget ved Poltava*, der blev et stort svensk nederlag.

Den slagne hær søgte mod syd for at komme i sikkerhed hos tatarerne på Krim, den 30. juni var den nået frem til byen *Perevolotschna* (*Perevolojna*) ved Vorskla's udløb i Dnjepr, der her dannede grænse mellem Rusland og Tyrkiet. Kongen lod sig overtale til at redde sig over Dnjepr om natten; om morgenen havde russiske tropper indhentet svenskerne, som blev opfordret til overgivelse. Lewenhaupt, som nu var øverstbefalende, tvivlede om den svenske hærs kampmoral og lod spørge soldaterne, om de ville overgive sig eller slås. Infanteriet og de højere officerer foretrak overgivelse, og 1. juli blev *kapitulationen i Perevolotschna* underskrevet. 16.000 (jf. Kiddes *de 14000s Indtog*) svenske soldater og officerer blev russiske krigsfanger; i byen *Tobolsk* i Sibirien findes således *Svenskertårnet*, bygget af svenske krigsfanger. Andre steder, hvor Kidde anbringer svenske fanger, er den sibiriske by *Tomske* og *Woronez* i Ukraine ved en biflod til Don.

Karl XII var under sin flugt til Tyrkiet blevet indbudt af guvernøren af *Bender* til dennes residensby; i begyndelsen af juli slog kongen da lejr nær *Bender* ved floden *Dnjepr*. Her blev han i de følgende år.

I november 1712 erklærede Tyrkiet Rusland krig, og i forbindelse dermed opfordrede sultanen Karl XII til at rejse for selv at overtage ledelsen af de svenske styrker; kongen håbede at kunne møde *Magnus Stenbocks* hær i Polen. Kongen skulle rejse dertil eskorteret af tatarernes khan; men denne synes at have forpligtet sig over for *August II af Sachsen* og Polen til at udlevere den svenske konge til Sveriges fjender. Da Karl opdagede dette, forlangte han en stor eskorte, og da det blev nægtet ham, besluttede han at udsætte sin rejse. Khane søgte nu sammen med guvernøren i *Bender* at tvinge kongen til at drage bort, medens denne til gengæld forskansede sin lejr. Her holdt han den 1. februar 1713 igennem syv timer stand med 50 mand mod en tatarisk-tyrkisk hær på 10.000, den såkaldte *Kalabalik i Bender* (*kalabalik* = mængde, opløb).

Resultatet af striden blev, at Karl flyttedes fra *Bender* til *Demotika* og senere til lystslottet *Timurtasche* (egl. *Timurtaş*) ved *Edirne* (*Adrianopel*). Den bevirkede endvidere, at *Storbritannien* og *Nederlandene* ikke længere fulte sig forpligtede til at støtte Sverige, samt at *czar Pe-*